

WATER & VUUR

Een tweeluik over kwetsbaarheid

Christophe Aussems & Jonas Van Thielen tijdens repetitie Vuur (Katrijn Van Giel)

Theatermaker Christophe Aussems stelde zich de vraag hoe een gemeenschap omgaat met een ramp die zo'n collectief verlies veroorzaakt. Een vraag van alle tijden, want ook in de afgelopen jaren confronteerden de busramp in Sierre en de dodelijke storm op Pukkelpop ons met een gruwelijke realiteit waarbij zulke pijnlijke vragen aan de oppervlakte kwamen.

Waarom koos je voor die twee rampen: Godsheide en Berkenbos?

“De idee ontstond nog voor de drama’s van Sierre en Pukkelpop. Ons kantoor in Hasselt kijkt uit op het Albertkanaal waar de vlotramp van Godsheide plaatsvond. Ik hoorde dat die gebeurtenis van jaren geleden nog altijd weegt op de lokale gemeenschap. Als theatermaker hou ik ervan te vertrekken vanuit verhalen uit onze directe omgeving en startte een research. Als snel hoorde ik over die andere vergelijkbare ramp: de collegebrand van Berkenbos. Vrijwel meteen moest ik aan de tegengestelde natuurelementen water en vuur denken. Het plan voor een tweeluik was geboren.”

De voorstellingen werden oorspronkelijk als locatievoorstelling gemaakt, vanwaar die keuze?

“Ik noem het ook wel ‘ns biotooptheater: voorstellingen over het leven op een bepaalde plek. Een gebeurtenis, een evolutie of een specifieke groep mensen vormt dan het vertrekpunt. Het spelen van de voorstelling in de buurt van de plaats van de feiten, is een soort van ‘mapping’ in de realiteit: kijk, hier was het! Dat spelen in en met de werkelijkheid geeft altijd een

extra dimensie aan de voorstelling. Anderzijds wil ik de mensen van de gemeenschap waar de feiten zich afspeelden graag op onze tribune, daarom spreken we hen aan in hun eigen omgeving. Niet enkel het verhaal is deel van hun collectief geheugen, ook de speelplek is bekend terrein. Dat werkt vaak drempelverlagend. Voor het overige publiek is net de nieuwsgierigheid naar de locatie vaak een extra reden om te komen kijken. Dat wil niet zeggen dat deze voorstellingen niet in theaters kunnen spelen. Net deze herneming als tweeluik bewijst hoe universeel de inhoud van Water en Vuur is.”

Hoe begin je aan een voorstelling over zo’n moeilijk thema?

“De twee losse delen (Boven Water en Vuur, nvdr) kwamen tot stand enerzijds door middel van ‘klassieke’ research: literatuur, documentaires, nieuwsmedia, archiefmateriaal enzoverder doornemen om zo alles over een onderwerp te weten te komen. Anderzijds door de realiteit waarin de verhalen zich afspelen te onderzoeken en mensen te interviewen die betrokken waren/zijn bij de gebeurtenis. Het gevaar bij research is dat je gaten in het verhaal wil opvullen. Dat wilden we vermijden. Deze

voorstelling is ook geen zoektocht naar de schuldige, dit is geen Cluedoverhaal. Na al die jaren herinnert iedereen zich de gebeurtenis op zijn eigen manier. Sommigen benaderden de ramp bijna kritisch-analytisch, anderen konden er na al die jaren nog altijd nauwelijks over praten. *Het is een lot dat je moet dragen*, die gedachte hebben we vaak gehoord. Zo ontstonden er meerdere persoonlijke waarheden.”

Waarom was het zo belangrijk voor jou om de schuldvraag te vermijden?

“Als je probeert de schuldvraag te beantwoorden, beland je in een vrijwel onmogelijk en zelfs absurd discours: hadden ze dit of dat maar niet gedaan, dan was het misschien nooit gebeurd... Deze voorstellingen zijn hoofdzakelijk ontstaan uit een fascinatie voor de menselijke veerkracht. Hoeveel noodlot kan een individu of een gemeenschap verdragen? De meeste slachtoffers waren kinderen. Dat maakte het trauma des te groter, want zij zijn het meest kwetsbaar en verpersoonlijken tegelijk de toekomst.”

Vanwaar de keuze voor zo'n zwaar thema?

“Theater mag absoluut ontspanning en entertainment brengen, maar wat wij met Het nieuwstedelijk proberen te doen, is verhalen vertellen die de mensen bezighouden. De mensen zullen straks wellicht niet naar de

voorstellingen komen om naar toneel te kijken, maar omdat die verhalen hen boeien. En vergis je niet: het is niet allemaal kommer en kwel in deze voorstellingen, er is ook plaats voor humor. Persoonlijk is mijn eigen vaderschap een belangrijke reden geweest om deze voorstellingen te maken. De angst dat je kinderen iets overkomt, is een reële angst voor iedere ouder. Daarom wilde ik het erover hebben.”

Heeft het zin om na zoveel jaar een theaterstuk te maken over een collectief trauma?

“Ik denk dat het een taak is van kunst om moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken. Denk maar aan Medea die haar twee zoontjes vermoordt, de rattenvanger van Hamelen die alle kinderen van een stad laat verdwijnen: het zijn maar twee oerverhalen die aangeven hoezeer de mens geboeid is door het plotse verdwijnen kinderen. De eerste speelse reeksen van Boven Water en Vuur hebben niet alleen heel veel losgemaakt bij het publiek, ze werkten vaak ook zalvend. Theatermakers kunnen de wereld misschien niet veranderen, maar wel pertinente vragen stellen, een bewustzijn creëren, een context verhelderen en rode draden trekken.”

jonas Van Thielen & Myrthe Luyten in Vuur (Katrijn Van Giel)

Suzanne Grotenhuis, Koen Janssen en Tine Cartuyvels in Boven water (Ogen-blik)